

BİLİMSEL DOĞRULUK RAPORU

Sınavın Adı

28 Nisan 2016 tarihinde yapılan 8. Sınıf 2. Dönem T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Merkezi Ortak Sınavı

İtiraza Konu Olan Soru

A Kitapçığı 1 - B Kitapçığı 8 - C Kitapçığı 11 - D Kitapçığı 20

İtiraza Konu Olan Sorunun Kazanımı

Ünite I : *BİR KAHRAMAN DOĞUYOR*

Kazanım I : *ATATÜRK'ÜN ÇOCUKLUK DÖNEMİNİ VE BU DÖNEMDE İÇİNDE BULUNDUĞU TOPLUMUN SOSYAL VE KÜLTÜREL YAPISINI ANALİZ EDER.*

Soru:

Atatürk'ün çocukluk dönemini yaşadığı Selanik'in taşıdığı özelliklerden bazıları şunlardır:

- I. Farklı milletler bir arada yaşamıştır.
- II. Önemli fikir akımlarının etkisindedir.
- III. Zengin bir basın-yayın hayatı vardır.
- IV. Çok uluslu bir yapıya sahiptir.

Bu bilgilerin sosyal ve kültürel özellikler olarak sınıflandırılması, aşağıdakilerin hangisinde doğru yapılmıştır?

	<u>SOSYAL</u>	<u>KÜLTÜREL</u>
A)	I ve II.	III ve IV.
B)	I ve IV.	II ve III.
C)	II ve III.	I ve IV
D)	II ve IV.	I ve III.

Doğru Cevap: “B” seçeneğinde verilen “I ve IV – II ve III.”

İtiraz Gerekçesi

Doğru cevabın “C” seçeneği olması gerektiği; ayrıca “Çok uluslu yapı” ifadesinin geçmiş yıllarda yapılan sınavlarda “kültür ile ilişkilendirilmesi” nedeniyle sorunun hatalı olduğu iddiası

Komisyon Değerlendirmesi

İtiraza konu olan soru, ders programının “*BİR KAHRAMAN DOĞUYOR*” ünitesinin “*ATATÜRK'ÜN ÇOCUKLUK DÖNEMİNİ VE BU DÖNEMDE İÇİNDE BULUNDUĞU TOPLUMUN SOSYAL VE KÜLTÜREL YAPISINI ANALİZ EDER.*” kazanımıyla ilgilidir. Sözü edilen ünite, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca ders kitabı olarak kabul edilen ... Yayıncılığın “*T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük 8*” ders kitabının 18 ve 19. sayfalarında yer alan “*Mustafa Kemal'in Şehirleri – Selanik*” konusunda işlenmektedir.

Ders kitabında açıklandığı üzere; Atatürk'ün çocukluk dönemini yaşadığı Selanik, Osmanlı'nın Balkanlar'daki en gelişmiş şehirlerinden biri idi. **EKONOMİK VE KÜLTÜREL**

CANLILIĞIN hâkim olduğu Selanik'te **ÇEŞİTLİ DİNLERDEN VE MİLLETLERDEN** insanlar bir arada yaşıyorlardı. Gelişmiş bir ticaret ve sanayi şehri olması nedeniyle de çok sayıda yabancı tüccar, Selanik'i ziyaret ediyordu. Bu nedenle Avrupa'da basılan gazete, dergi ve kitaplar şehirde kolayca temin edilebiliyordu. Böylece Selanik'te yaşayanlar dünyadaki gelişmelerden ve fikir akımlarından haberdar oluyorlardı.

Soruya yöneltilen itirazda; ders kitabında Selânîk ile ilgili sosyal/toplumsal yapıyı açıklayan “*Ekonomik ve kültürel canlılığın hâkim olduğu Selanik'te çeşitli dinlerden ve milletlerden insanlar bir arada yaşıyorlardı.*” cümlesi, “*farklı milletlerin bulunması kültürel yapıyla ilgilidir*” iddiasına delil olarak sunulmaktadır. Bu cümle kendi içinde bir neden-sonuç ilişkisi taşımamaktadır. **Çünkü çeşitli milletlerden ve dinlerden insan olması sosyal (toplumsal) yapı ile ilgiliyken kültürel canlılık, kültürel yapıyla ilgilidir. Millet farklılığı, kültürel bir öge olmadığı gibi kültürel üretimin de bir parçası değildir. Kültürel ürün ve unsurlardan ayrıca söz edilmelidir.**

İlgili soruda da Selanik'in bu özellikleri “**Sosyal**” ve “**Kültürel**” başlıkları altında gruplandırılmış ve sınava giren adaylardan da bu gruplandırmalardan hangisinin doğru yapıldığını bulmaları istenmiştir. **Sosyal gruplandırmadan** kastedilen Selanik'te yaşayan çeşitli din ve milletten ırklar, topluluklar, uluslar; **Kültürel gruplandırmadan** kastedilen de ulusların birbirleriyle etkileşime girmesi sonucunda ortaya koyduğu kitap, gazete gibi yayınlar ile düşünce akımları gibi üretimlerdir.

I. ve IV. öncüllerde verilen “**Farklı milletler bir arada yaşamıştır.**” ve “**Çok uluslu bir yapıya sahiptir.**” maddeleri çeşitli milletleri, farklı toplumsal grupları belirtmektedir. Burada verilen bilgiler, Selanik'in sadece demografik (nüfus) yapısıyla ilgilidir.

II. ve III. öncüllerde verilen “**Önemli fikir akımlarının etkisindedir.**” ve “**Zengin bir basın-yayın hayatı vardır.**” bilgileri ise insanların birbirleriyle etkileşime girmesi sonucunda ortaya çıkan fikir akımları, basın-yayın ürünleri gibi kültür unsurlarıyla ilgilidir. Dolayısıyla doğru cevap “**B**” seçeneğinde verilmiştir. “**C**” seçeneğinde verilenler olamaz.

Soru ile ilgili yapılan bir diğer iddiada geçmiş yıllarda yapılan Merkezî Ortak Sınavlarda “**Çok ulusluluk**” durumunun **kültürel** alanla ilişkilendirilmiş olmasıdır. Çok uluslu olma durumu haliyle birçok milletin bir arada bulunma durumu demektir. Bu da ulusların birbirleri ile kültürel alanda ilişkiler kurarak hem ortak bir kültür olan Osmanlı kültürünü meydana getirmelerini hem de kendi kültürlerini geliştirmelerini kaçınılmaz kılar. **29 Kasım 2013** tarihli sınavda Atatürk'ün çocukluk dönemini geçirdiği Selanik şehrinde farklı kültürlerin bir arada yaşadığına kanıt olarak “**çok uluslu yapı**” gösterilmiştir. **Sorunun seçeneklerine bakıldığında ise diğer seçeneklerin farklı kültürlerin bir arada yaşamaları sonucunu doğurmadığı görülecektir:** Selanik'in işlek bir liman olması, Avrupa ile demir yolu bağlantısının bulunması ticari özellik, askerî okulların yer alması durumu ise eğitimle ilgili olup, bunlar da şehirde farklı kültürlerin bir arada yaşadığına kanıt olarak gösterilemez.

Diğer sınavımız ise **27 Kasım 2014** tarihli sınavdır. **O sınavda Selanik şehrinde Türklerin, Rumların, Bulgarların, Sırpın, Yahudilerin ve Ermenilerin birlikte yaşamalarının hangi duruma ortam hazırlamayacağı sorulmuştur.** Bu durumun sonucunda Selanik'te kültürel zenginliğin oluşacağı, toplumların birbirlerine karşı hoşgörü göstereceği

beklenen davranışlar olarak seçenekte verilmiş, fakat bu milletlerin bir arada yaşamasının şehirde bir inanç birliğini sağlamayacağı vurgulanmıştır.

Açıklanan nedenlerle, “ÇOK ULUSLU” ifadesini nerde görürseniz kültürel yapıyı anlayın, demek büyük bir hatadır. Modern eğitim ilkelerine ve pedagojik metotlara aykırı bir yaklaşımdır. Ana ders programının amaçlarına da ters düşen bu durum konu/ünite veya kazanımı esas almak yerine soru ezberletmeyi doğuracaktır. Çoktan seçmeli test maddeleri, sınırlılıkları belli olan ölçme araçlarıdır. Her soru kendi bağlamında içerdiği öncüller ve yönergeler ile aynı zamanda madde kökü ile belirlenmiştir. **“Verilen bilgiden...”** , **“Buna göre....”** **“Bu bilgiden...”** **“Paragrafta anlatılan durumdan...”** gibi ifadelerle sorunun cevabı sınırlandırılır. Bu nedenlerden dolayı sadece soru kökünde verilen ya da istenilen bilgi ne ise o dikkate alınmalıdır. **“çok kültürlülük”, “çok ulusluluk”, “birden çok dilin konuşulması”, “farklı milletlerin bir arada yaşaması”** gibi ifadelerin sadece ilgili soru köküyle ilişkilendirilmesi gereklidir. Yoksa spekülasyonlara dayalı yorumlarla soruya yaklaşıldığında, özellikle bütün konuların ve kavramların çoğu zaman tanımlayıcı, tamamlayıcı, bileşen veya altbileşen olarak sistemsal ilişki içinde bulunduğu sosyal bilimlerde doğru cevaba ulaşmak zorlaşır ya da tüm seçenekler doğru cevap gibi algılanır.

SONUÇ OLARAK; İLGİLİ SORUMUZDA HERHANGİ BİR YANLIŞLIK YOKTUR. TEST MADDEMİZ, 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YANITLAYABİLECEĞİ DÜZEYDE OLUP BİLİMSEL GEÇERLİK, MADDE YAPISI, DİL VE ANLATIM YÖNÜNDEN DOĞRUDUR.